

los ermitans e ls *rescluses* qui eren en Roma» (*Amic*, *NCl.* xiv, 24.8); «un *resclús* stava en una ciutat e vivia de ço que les gents qui passaven per la carretera li donaven» (*Merat.*, *NCl.* iv, 212); «Mafumet era mercader e anava ab mercaderia --- e près de Jerusalem estava un fals crestià qui avia nom Micolau, e era *resclús* e --- adoctrinà Mafumet con se levàs Rey --- la doctrina que'l fals *resclús* mostrà a Mafumet fon moltes auctoritats de la lig vela e de la nova» (*Doctr. Pueril*, Gili, p. 176; *Blanq.*, *NCl.* ii, 161.25). —⁸ Segons Bourciez ja es trobaria *esclusa* en Gregori de Tours (S. vii), *Patrologia*, 18.2. D'altra banda a l'Assut de Tivenys se sent *enclusa* per a la comporta que s'omple i buida perquè hi baixin les barques (1923). —⁹ A Eivissa, quasi el mateix, però amb *-im*: «*resculsim*: humedad», PzCabreiro.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *cloenda*, *clausura* (veg. infra), *clos* i *clova* (diverses 20 concepcions), *tocar a clos*, *a freu clos*, *a fons clos*, *closell*, *cloell*, *Els Clòus*, *clausa*, *clousa*, *cloa*, *clova*, *clusa*, *clua*, *cloert*, *cloertura*, *cloissa*, *clausó*, *clausonar*, *clousonat*, *clausura*, *clusura*, *clausurar*, *claustre*, *claustre*, *claustro*, *claustra*, *clastreta*, *clastra*, *clasta*, *enclastrat*, *claustral*, *claustró*, *claustrer*, *enclaustrar*, *exclaustrar*, *exclaustrat*, *exclaustració*, *clàusula*, *clausular*, *clausulat*, *cobla clausulada*, *concloure*, *conclús*, *conclusió*, *conclusionaire*, *conclusionista*, *conclusiu*, *concloent*, *descloure*, *desclosa*, *eclosió*, *encloure*, *enclouir*, *enclausir*, *enclòiment*, *enclusa*, *incloure*, *inclusió*, *inclusiu*, *inclouir*, *inclusivament*, *inclús*, *excloure*, *exclusió*, *exclouiment*, *exclusiu*, *exclusivament*, *exclusiva f.*, *exclusivitat*, *exclusivisme*, *oclosió*, *occlusiu*, *ocluir*, *ocluït*, *recloure*, *reclòs*, *reclús*, *resclús*, *resclusatge*, *resclusa*, *resclusió*, *reclòiment*, *reclusiu*, *rescloure*, *resclusa*, *resclosser*, *resclauser*, *closir*, *resclosir-se*, *resclosit*, *rescloït*, *ruscüt*, *resclum*, *resclumejar*, *resclusa f.*

CLOVA i CLOVELLA, CLOSCA, CLOFOLLA, 40 semblen resultar de la influència recíproca entre tres formes fonamentals: *clova*, evolució fonètica del cèlt. KNOYA 'nou'; *casca*, derivat del verb *cascar* 'cruixir, esclafar' (cf. cast. *cáscara* 'closca'), i CORFA val. ('closca, escorça'), de l'ar. vulg. *qırřa*, ar. *qırřa* id.; de *clova* 45 sortí primer el diminutiu *clovell*, *clovela*, també *clovoll*, i aquest sembla haver-se canviat en *clofoll*, *clofolla*, sota la influència de *corfa*, mentre que *casca* es degué canviar en *closca* per influència de *clova*, etc. □ 1.^a doc.: *clova*, 1335, amb els seus derivats *clovela*, 50 *clovell* i *clovoll* ja Ss. XIII i XIV; *casca*, S. XIV; *closca*, Llull; *clofolla*, mj. S. xv, Joanot Martorell, *clofoll* S. XIV, *Breviari d'Amor*.

A) FORMES AMB -V-. *Clova* de cap manera és una paraula recent i, menys, isolada o secundària. Figura 55 en el *Torcimany* d'Aversó (fi S. xiv, c. 1390) i justament en aquest cas el savi tetòric prengué cura de fer constar el significat («*clova* per *clovelha*» quasi encapçalant una llista de 15 rims en *-va* amb o «plenisonant» o oberta — *cova*, *nova*, *mova*, *commo-* 60

va, etc., 513.4). El 1575 era ja mirat com la forma corrent en l'ús comú del Princ. enfront de la forma *corfa* o *càsca(ra)* mirades com les corrents valencianes: car OPou en casos de tals discrepàncies constantment va apariant els tals dos sinònims al llarg de la seva obra: «la pell de la fruita --- les *cloves* o *corfes*: putamen; --- les *cloves* de nous verdes --- (*TbPu.*, p. 60), les *cloves de la magrana* ---» (61), «la *casxara* o *clova*: putamen, testa» (ib., 48a); «la gallina massa grassa o que té fluix de cos fa los ous sens *clova*» en els *Secrets d'Agricultura* del Prior de Perpinyà, Miquel Agustí (1617), f° 152v, que també l'usa en la forma prostètica «ametllas que no tingan la *esclova* molt grossa» (f° 50), així com, parlant de la *esclova* de l'ou o la dels animals aquàtics (f° 154, 192, *AlcM*, s. v. *esclova*).

Però en un sentit un poc més secundari, aplicat al taní de les agalles i de l'escorça d'alzina (que també en deien *closca*, veg. infra), es troba ja amb freqüència en els docs. ross. de tot el S. XIV: «de *clova* sive rabassa, qua coria samellantur et obrantur», a. 1331, *clova* en doc. de 1365 i en un altre del mateix any (R 327 i 330): «*clova*, ço és scorça per adobar cuyram», «trer --- draps cruus, *clova*», 1374, «draps cruus *clova*, bestiar», 1377, «lenyes, *clova* e altres coses ixint de ---», a. 1400, «per rahon de pasquers, fors e *cloves fetes* en los térmens de Spirà», 1423, i encara un altre de 1404, en Alart, *InuLC*.

Continua essent la forma segurament més estesa en català central, almenys per a la de les nous, també avellanés i ametllés, car per més que el DAg. l'apunti com a notable per a la Gxa. i Eivissa («*clofolla*, *càs-cara*»),¹ i *AlcM* el localitzí des de Cotlliure per l'Emp. a Vic i St. Feliu de Pallerols (amb *esclova* a Eivissa, Palamós i Gironès), puc testificar que m'ha estat sempre familiar a Barcelona per a la de les nous i avellanés; *clova* cat. or. BDC VIII, 12, en especial per a la del suro (B. Emp., BDC XIII, 102), i a Tossa l' *asklòba* de la tortuga (1952), a la Peña d'Eivissa *asklòba* dels dàtils (1963).

De tota manera no és menys cert que les formes d'aspecte diminutiu són tant o més antigues i propagades que la primitiva, cosa que no ens pot sorprendre donat l'escàs embalum i importància de la cosa: *no val una closca d'ou, de nou*, etc., és comparança rebatuda; *no n'ales uno coco* ja en llatí vulgar, Schuchardt, *Vok. d. Vglat.* I, 32.

Clovell, en efecte, el tenim ja en la gran novella de Llull: «fo gran qüestió entre lo pi e'l datiller e la figuera, dient cascú la noblea --- lo pi allegava que la pinya e'l *clovell* del pinyó eren en ell per lo pinyó, qui era conservament del linatge ---» (*Blanq.*, *NCl.* I, 296.6); «blanchs d'ous mesclats ab mel e gitats dins, o la testa del pinyó o *clovey*, dins posat», Eiximenis (*Regiment*, cap. 303); «la closqua o lo *clovey* qui és en lo mig-loch del gra(n) de la nou e de l'escorça, aquest és molt dur e fort» en una de les versions catalanes del *Breviari d'Amor* (B. N. P., ms. 353), S. XIV, cit. DBal.; «de l'avellana lo *clovey*» està rimant amb *lleï* en el Testament d'En Serradell, any 1419,